

Hva kan barnevernet lære av menneskerettighetsdomstolen?

Aftenposten 21.9.2019

<https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/qLX3rO/Hva-kan-barnevernet-lare-av-dommen-i-menneskerettighetsdomstolen--Andreas-Follesdal-og-Geir-Ulfstein>

Andreas Føllesdal og Geir Ulfstein, professorer ved Juridisk fakultet, UiO

Norge ble sist uke dømt av et solid flertall i Den europeiske menneskerettighetsdomstolens (EMD) storkammer. Saken gjaldt omsorgsovertakelse og siden tvangsadopsjon av et barn. Dommen gir grunnlag for å revurdere både den norske saksbehandlingen og avveiningen mellom barnets og den biologiske familien interesse.

Formelt ble Norge felt på grunn av svak norsk saksbehandling. Men i tillegg mener flertallet av dommerne at myndighetene ikke engang hadde forsøkt å foreta en reell avveining mellom interessene til barnet og til moren. Myndighetene hadde utelukkende konsentrert seg om barnets interesser, og ikke seriøst vurderte muligheten for at barnet kunne gjenforenes med moren. Mindretallet mener at den nærmere avveiningen av disse hensynene bør overlates til de nasjonale myndighetene – i samsvar med EMDs praksis om å gi stater en viss «skjønnsmargin». Men Domstolen krever ofte en grundig proporsjonalitetsvurdering av de beste alternativene opp mot hverandre for å gi statene en skjønnsmargin, slik den påpekte i «Tomtefestesaken» som Norge også tapte.

Når det gjelder barnevernstiltak har domstolen skilt mellom midlertidig omsorgsovertakelse og permanent tvangsadopsjon, så også i denne dommen. Domstolen foretar en streng overprøving av tiltak som kutter båndene mellom barnet og den biologiske familien. Mange i flertallet er enig med mindretallet i at formålet med den norske saksbehandlingen var forfeilet. Målet skulle ha vært en mulig gjenforening mellom mor og barn – men dette målet var fraværende helt fra starten. Mor og barn fikk bare knappe samvær, to timer mellom fire og seks ganger i året, under oppsyn.

Både barnevernet og norske domstoler bør ta utgangspunkt i EMDs syn om at både foreldre og barn er tjent med å bevare den biologiske familien enhet. Det skal meget sterke grunner til å ta barn bort fra foreldrene, særlig på permanent basis ved tvangsadopsjon. Ved omsorgsovertakelse må det hele tiden være en målsetting å tilbakeføre barnet dersom det er mulig, ut fra behovet for å beskytte barnets helse og utvikling. Barnevernet må ikke konkludere for raskt med at barnet må fratras foreldrene på permanent basis.

Norske myndigheter bør derfor ikke utelukkende legge vekt på flertallets krav om å forbedre den formelle norske saksbehandlingen. Barnevernet og domstolene må både i sin praksis og sine begrunnelser vise at den primære målsettingen er å gjenforene barnet med den biologiske familien. Bare dersom dette ikke kan skje uten at det går på bekostning av barnet, bør alternativer komme på tale. Selv da kan Norge risikere kritikk fra andre land. Men sjansen for å bli dømt i Strasbourg blir nok betydelig mindre.